

22. april 2026

UPA2026/14

Nunanut Allanut tunngasutigut naalackersuinikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaat 2024-2025

Nunanut Allanut, Inuutissarsiutinut Aatsitassanullu Naalackersuisoq

Maluginiarnanngitsuunngilaq Naalackersuisut Ilulissani Nalunaarut (Ilulissat Declaration) issittumi sakkulersunnginnissamut nalunaarut suli tunaartaralugu sulisut. Taamaattoq Siumumit oqartariaqarpugut ullutsinni pissutsit killormuat takuneqarsinnaasoq, tassalu Issittoq tassaaleqqasoq annertuumik sakkulersorfiusoq sulilu sakkulersorniarluni suliniarneq annertusiartuinnartoq. Sakkulersorneq ima annertutigilerluni Nuuk sakkutooqarfissuannortutut taasaariaqalerluni. Naalackersuisuniit 2008-mi Ilulissat Nalunaarut atsioqataaffigineqarmat siunertaanngisaannarsimavoq Nuuk aammalu nunarput ataatsiut isigalugu sakkutooqarfeqarnikkut annertusaaffissaq. Aap, nunarsuarmi Pissutsit allanngoqaat aammalu silaannaap allanngornerata kingunerisaanik Issittulerngusaanneq suli annertusiartuinnassasoq naatsorsuutigissavarput.

Naalackersuisut kaammattorumavagut Arctic Five (DK/GR, USA, Canada, Norge aamma Rusland) aggersaqqinneqartariaqarput apeqqutigineqaqqilluni ilumut suli Ilulissani Nalunaarut suli atuuttut isigineqarpa, Issittoq sakkulersorfiussanngitsoq aammalu eqqissisimasumik pissusilersorfiussasoq? Oqaasertaleeqatigiittoqartariaqarpoq.

Sikup aannerata kingunerisaani Issittup imartaa angallaffissuannussaaq, ilisimatuullu oqartarnerattut Qalasersuaq ukiut 20-it qaangiuppata aasaanerani imaruusalerumaartoq, tamassumalu kinguneraa imartat aalisarfissat nutaat, umiarsuit angallaffissai assartuinermi periarfissat nutaat, pisuussutininik uuliamik gassimillu ujaasinerit amerlanerusut, pisuussutilerinngusaanneq aammalu russit nunatsinnut qanillattornerat uloriarnartutut isigineqartoq unammilligassarpasuit ilagissavaat.

2014-mi Naalackersuisut Qalasersuup nunataata Kalaallit Nunatsinnut ataneranut piginnittuunissamut piunasaqaataa Naalagaaffiit Peqatigiit Imapriit Pillugit Aaliangiisartuinut (United Nations Law of Sea/ Havretskonventionen) tunniuppaat, submitioinitut taallugu. Issittulerngusaanermi pingaartorujussuussaaq suliaq, pissutigalugu Qalasersuarmut piginnittuuniarnermut Ruslandilu qaleriiffeqarnerput pequtigalugu. Naalackersuisut nunanut allanut tunngasunut nalunaarusiaanni apeqqut taama pingaaruteqartigisoq oqaasertalerneqanngilaq, apeqqutigiumavara suliaq sumut killinnersoq aammalu Ruslandilu qaleriiffeqarneq atorfilittatigit suliarineqarnersoq, tassami Naalagaaffiit Peqatigiit qaleriiffik isummerfigissanngimmagu kisiannili diplomatiskimik suliaq ingerlanneqassammat.

Issittumi siunnersuisooqatigiit sulinerat soorunami Ruslandip Ukrainimut sorsunnerata pequtigisaani annertuumik sunnerneqaqqasoq maluginiarnanngitsuunngilaq. Siumumi isumaqarpugut Issittumi Siunnersuisooqatigiit 1996-mi pilersinneqarnermigut Ottawa Declarationikkut suliaasaqarfik

ilusilersorneqarmat takorloorneqarsimangisaannarpoq Issittulerngusaanneq sakkulersornerulernermik nassataqarsinnaasoq, taamaammat isumaqarpugut piffissaannginnersoq Issittumi Siunnersuisooqatigiinni Illersornissamut Sillimaniarnermullu apeqqutit qaqinneqalersuuppata, tassami Inuit Issittormiut inuuniarnerannut annertuumik sunniuteqaleriartuinnarlutillu isummersornikkut sunniuteqarfigisariaqarmatigit. Naalackersuisut tamassumunnga qanoq isumaqarpat?

Illersornissakkut delaftaleni forsvarsforligimi oqaatigaat isumaqatigiinninniarnit suli amerlanerulersussaasut, suliarlu 2026 -ip qaammataasa arfinillit iluini ilusilersorneqassasoq. Sunarpiaq pineqarpa aammalu isumaqatigiissutigiumaagassat suunissai oqaatigineqarsinnaappat? Siumumi isumaqarpugut arlaannaatigulluunniit Nuummi sakkutooqarfiit susassaqarfii annertuseqqinneqassanngitsut aammalu siunissami sakkutooqarfeqarnermut suliniarnerit Kangerlussuarmi Narsarsuarmilu inissisimasariaqarput. Inuit najugaqarfii qimallugit inissisimaniarlit, suliassaqarfisik isumaginiarlissuk inuit najugaqarfii qimallugit. Illersorneqarnissarput danskit pisussaaffiat isumaqanngilaq toqqissisimanissarput akigalugu piunasaat tamaasa akuersarneqassasut. Illersornissakkut amerikarmiut annertusiartuinnartumik nunatsinnut piunasaqarniartut danskinillu akerlilersorneqartut massa illersornissakkut isumaqatigiissuteqarlutik. Tamakku Pissutsit ullutsinnut tulluannngilat, nunarput pineqarpoq, nunatta inui pineqarput. Taamaammat Siumumit isumaqarpugut piunasarineqartariaqarpoq USA-p Danmarkillu akornanni illersornissakkut isumaqatigiissut nutaamik isumaqatigiissutaasariaqarpoq nunatta atsioqataaffigisaannik. Qanormi aamma nunat marluk akornanni isumaqatigiissuteqartoqassua nunarput qanoq atorniarnarlugu, imartarput qanoq atorniarnarlugu, silaannartarput qanoq atorniarnarlugu kalaallit uagut ataasinnguamilluunniit peqataaffingngilluinnakkatsinnik! Nunasiaataanerup nalaani pissutsit unitsilluinnartariaqarput. Naalackersuisut tassunga qanoq isumaqarpisi, imaluunniit suli Danmark toqqarneraannassuisiuk? Isumaqatigiinninniartoqaqqilerpat neriorsuutigisariaqarparsi ammasumik ingerlatsisoqarnissaa... delaftalet ingerlanneqarnerat matoqqalluinnartumik ingerlatsineq akuerinngilarput. Innuttaasut kommunillu peqataatilluinnarneqartariaqarput taakkuami oqartussaaffii inuunerilu pineqarmata.

Naalackersuisut nalunaarusaanni amingaatigaarput niuernikkut tigussaasumik isumaqatigiissutit tusarfigissallugit. Ulluinnarni inuuniarneq ullormiit ullormut akitsoraluttuinnartoq politikkeqarfigineqartariaqartoq isumaqaratta. Canadamut toqqaannartumik inuussutissatigit sanaartugassatigullu niuorneq tigussaasoq ujartorparput aammalu suna tamaat Danmarkikkoolrugu pinersuaq qimakkiartuinnartariaqartoq oqaatigissuarput. Danmarkimut pituttorsimanerujussuaq tulluannngilaq, niuernerpalaartumik unammillerfiusumillu ujartuivugut ulluinnarni innuttaasut inuuniarnerannut oqinnerulersitsisussat ujartorpavut. Ukiuni aggersuni tassunga Naalackersuisut qanoq politikikkut iliuuseqarniarpisi?

Naggaterpiaatigit Naalackersuisut apererusuppassi Kangerlussuaq aamma Narsarsuaq qanoq pilersaaruteqarfigineqarpa, taakkumi pillugit nalunaarutissinni erseqqissumik iserfigineqangimmata. Sakkutooqarfittut ingerlanniarneqarpat, Nuummi inissisimasorpassuit taakkununnga nuuttariaqartut piunasaqarniarpisi? Taakkua siunissaat suuppata?

Dual-use arlaleriarlugu nalunaarusiami oqaatigineqarpoq, tamanna aningaasanngorlugu innuttaasut qanoq iluaqutigissavaat suulli atuinerlu piumasaqaataaniarpit?